

Blogg: Debattens alla missförstånd om kärnvapenförbudet

2017-08-31

Igår dog Sumiteru Taniguchi, en av de som överlevde kärnvapenattacken mot Nagasaki 1945. Taniguchi var 16 när bomben föll och drabbades av fruktansvärda skador. Han har beskrivit sina minnen av "kroppar som brändes svarta, röster som bad om hjälp inifrån kollapsade byggnader, hur människors hud lossnade från deras kroppar och hur inre organ föll ut. Det var helvetet."

Sumiteru Taniguchi kämpade för kärnvapenedrustning och han var en av få överlevande som i somras fick uppleva FN anta ett nytt avtal som förbjuder kärnvapen. Det var en stor humanitär seger, och ett slags upprättelse för överlevare som kämpat hela sina liv för en värld fri från kärnvapen.

FN:s generalsekreterare Antonio Guterres har välkomnat avtalet och menar att det utgör ett viktigt steg mot målet om en kärnvapenfri värld, helt i linje med FN-stadgan. Peter Maurer, ordförande för internationella Röda Korset, sa vid kärnvapenavtalets antagande att världen tagit "ett historiskt steg för att orättfärdiga dessa inhumana vapen" och att detta är ett "kritiskt steg mot deras framtida eliminering". Amnesty International välkomnade avtalet som historiskt, som något som "tar oss närmre en värld som är fri från det mest destruktiva vapen som någonsin skapats". Den förre amerikanske försvarsministern William J. Perry sa strax efter att avtalet antogs att det "är ett viktigt steg för att avskryva kärnvapenkrig som en acceptabel risk för det moderna samhället" och menar att avtalet "skapar ett starkt moraliskt imperativ mot innehav av kärnvapen". Påve Franciskus har talat om total eliminering av kärnvapen som ett humanitärt imperativ.

Röster från olika nedrustningscentrum i Washington har också välkomnat avtalet som förbjuder kärnvapen, däribland välkända Arms Control Association vilka kommenterat att "steg som syftar till att minska riskerna kopplade till kärnvapen är nödvändiga och

bör välkomnas”. Stimson Centers medgrundare Barry Blechman anser att genom att förbjuda kärnvapen har en majoritet av staterna ”förstärkt icke-spridningsavtalet NPT och öppnat en väg mot den slutgiltiga nedrustningen av dessa farliga vapen.” Blechman har även pekat på att ”de flesta av nyckelstegen som tagits för att minska farorna kopplade till kärnvapen, har inletts utan att kärnvapenstaterna har deltagit” och uppmanar kärnvapenstaterna att tänka om och istället inleda en process för att gå med i avtalet som förbjuder kärnvapen.

Human Rights Watch säger att: ”Även om kärnvapenstater inte har velat delta i förhandlingarna eller gått med i avtalet kan det fortfarande ge omfattande effekt. Det utgör ett ramverk för elimineringen av ett inhumant vapen som orsakar oacceptabelt lidande. Det förstärker också principen om att internationell rätt inom nedrustning ska fokusera på att stoppa mänskligt lidande.” Men debatten om kärnvapenförbudet i svenska medier är någon helt annanstans. Det humanitära perspektivet – det som Sumiteru Taniguchi kan berätta allt om – finns inte där.

Moderaternas Hans Wallmark menar att avtalet som förbjuder kärnvapen skulle skapa ”disharmoni med våra traditionella allierade”, även om det har välkomnats av många traditionella amerikanska debattörer och aktörer. Kristdemokraternas Mikael Oscarsson säger sig vara mot kärnvapen, men kritiserar ändå att de har förbjudits och hänvisar till Sveriges samarbete med USA. Liberalernas Allan Widman menar att det nya avtalet spelar Putin i händerna, men utvecklar inte hur.

Inför valet 2014 sa dock Folkpartiet att det är upp till varje medlemsland i Nato att kunna avstå från kärnvapen på sitt territorium. Under samma valrörelse ställde sig KD negativa till medlemskap i Nato, just för att militäralliansen säger att ett medlemsland ”till lämplig andel bygger på nukleära stridskrafter”. De var även då positiva till ett internationellt kärnvapenförbud.

Så här är det: *Det finns inget i avtalet som förbjuder kärnvapen som hindrar militära samarbeten, vare sig bilaterala eller multilaterala, så länge det inte rör sig om kärnvapen. Sverige har idag inga samarbeten som bygger på kärnvapen med vare sig USA eller något annat land. Även inom Nato finns olika syn på kärnvapen, där vissa stater har nationella regelverk som förbjuder*

vapnen på deras territorium. Danmark, Norge och Spanien tillåter till exempel inte utplacering av kärnvapen på deras territorier under fredstid. Island och Litauen tar det ännu längre och tillåter inte att kärnvapen utplaceras på deras mark, utan att gör skillnad på freds- och krigstid. Island, Norge och Danmark förbjuder även kärnvapenbärande fartyg att lägga till i deras hamnar.

Moderaternas Karin Enström och Hans Wallmark skriver i Svenska Dagbladet att förbudet mot kärnvapen riskerar att underminera arbetet för kärnvapenedrustning men utvecklar inte varför så skulle vara fallet. De nämner att Cypern och Malta har röstat för avtalet, men glömmer att inkludera att även traditionella svenska samarbetspartners så som Österrike, Irland, Schweiz samt Nya Zeeland röstade ja. Centern å sin sida menar att avtalet kan hota det globala icke-spridningsavtalet. Det är ett argument vi har stött på under många år men än har ingen lyckats förklara HUR de ser att detta ska ske. Som vi beskrivit ovan gör många med oss den omvända analysen, att förbudet implementerar och förstärker icke-spridningsavtalet.

Kritiken lämnar alltså många frågor. Framförallt är det slående hur svenska politiker i olika oppositionspartier går så tvärt emot slutsatserna från internationella rörelser och tunga röster när de kritiserar istället för att välkomna avtalet som förbjuder världens mest destruktiva vapen. Varför tar de inte tydligt avstånd från detta massförstörelsevapen? Anser verkligen partier i Sveriges riksdag, ledarskribenter och konservativa debattörer att kärnvapen är ett legitimt vapen som bör vara lagligt att utveckla, inneha och använda? Bör Sverige prioritera att kärnvapnen finns kvar som ett globalt hot mot mänskligheten framför att ansluta sig till det globala förbudet mot kärnvapen? När skedde detta skifte i svensk syn på massförstörelsevapen?

När avtalet antogs vid FN:s högkvarter i New York i juli brast ett jubel ut bland de över 100 staterna på plats. Setsuko Thurlow, som överlevde bomben över Hiroshima när hon var 13, sade i sitt uttalande på plats i FN: "Jag har väntat på denna dag i sju decennier på detta. Jag är överlycklig för att den äntligen kommit. Detta är början på slutet för kärnvapen." Skulle de kritiska rösterna i Sverige kunna framföra sina åsikter inför överlevare från Hiroshima och Nagasaki som ägnat sina liv åt att vittna om det helvete som de upplevde i augusti 1945?

Regeringen har tydligt visat sin intention att signera det nya kärnvapenavtalet. Vi förväntar oss att en majoritet av riksdagen tar ansvar för det spända läge vi idag har kring kärnvapen, och ser det nya avtalet som en av många nödvändiga byggstenar för att vända utvecklingen istället för att ytterligare skruva upp det.

Vi har i flera år arbetat för dialog i riksdagen och regelbundet uppdaterat ledamöter om förbudsprocessens utveckling men har till stora delar saknat intresse från allianspartierna. Vi kommer att fortsätta att bjuda in brett till dialogmöten och hoppas att vi ses i riksdagen i höst för fortsatta diskussioner om arbetet för en värld fri från kärnvapen.

[Faktablad om avtalet som förbjuder kärnvapen i PDF.](#)

Denna blogg är skriven av IKFF tillsammans med [Svenska Läkare mot Kärnvapen](#). Båda organisationerna var på plats på FN i New York under förhandlingarna.